

Everolimus

Everolimus znany jest również pod nazwą Afinitor®. Jest to lek do terapii celowanej używany do leczenia niektórych zaawansowanych rodzajów nowotworów.

Czym jest everolimus (Afinitor®)?

Everolimus (Afinitor®) to lek do terapii celowanej. Używany jest do leczenia niektórych rodzajów nowotworów z przerzutami (zaawansowanych). Do tych rodzajów nowotworów należą:

- **nowotwór nerek** zwany rakiem nerkowokomórkowym,
- **nowotwory neuroendokryne** trzustki, płuc lub układu pokarmowego.

Everolimus używa się w skojarzeniu z lekiem do terapii hormonalnej o nazwie **eksemestan** w celu leczenia **wtórny (zaawansowanego) raka piersi**.

Podane tutaj informacje najlepiej czytać w połączeniu z naszymi ogólnymi informacjami o **terapiach celowanych** i **rodzaju nowotworu**, na który cierpi dana osoba.

Terapie celowane działają na komórkę rakową lub obszar wokół niej, aby uniemożliwić jej przetrwanie i dalszy rozwój. Everolimus to rodzaj leku stosowany w terapii celowanej, należący do grupy inhibitorów (blokerów) wzrostu komórek nowotworowych. Działają one, blokując sygnały dla komórek nowotworowych do wzrostu i dzielenia się. Everolimus blokuje również sygnały, które pomagają komórkom nowotworowym wytworzyć ukrwienie, jest więc także **inhibitorem angiogenezy**.

Zanim pacjent wyrazi **zgody** na leczenie, lekarz objaśni jego przebieg oraz związane z nim możliwe skutki uboczne.

Jak podaje się ewerolimus

Ewerolimus podaje się w formie tabletek, które można przyjmować w domu. Można go podawać samodzielnie lub z innymi lekami przeciwnowotworowymi.

Podczas leczenia odbywa się wizyty u onkologa, pielęgniarki specjalisty i farmaceuty specjalisty. W niniejszej broszurze osoby te nazywamy odpowiednio: lekarzem, pielęgniarką lub farmaceutą.

Ewerolimus przyjmuje się w trybie ambulatoryjnym. Pielęgniarka specjalista lub farmaceuta wyda pacjentowi tabletki do przyjmowania w domu. Pacjent może otrzymać tabletki o różnej sile działania. Zawsze należy przyjmować leki ściśle według zaleceń. Jest to ważne, gdyż w ten sposób można mieć pewność, że działają one możliwie najbardziej skutecznie. Leczenie ewerolimusem może pogorszyć wyniki morfologii krwi. Może mieć również wpływ na poziom cukru i cholesterolu we krwi, jak też na nerki i wątrobę. Przed leczeniem i w jego trakcie wykonuje się regularne badania krwi. Robi się to, aby monitorować zmiany i upewnić się, że wyniki badań krwi są na tyle bezpieczne, aby można było kontynuować leczenie.

Pielęgniarka, farmaceuta lub lekarz przeprowadza rozmowę z pacjentem na temat wyników badań oraz jego samopoczucia. Czasem leczenie można nieznacznie opóźnić, w oczekiwaniu na złagodzenie skutków ubocznych. Można również zmniejszyć kolejną zaplanowaną dawkę leku.

Ewerolimus przyjmuje się tak długo, jak lek działa i jak długo można kontrolować skutki uboczne. Istotne jest, aby nie przestawać przyjmować leku bez uprzedniej rozmowy na ten temat z lekarzem.

Przyjmowanie ewerolimusu w tabletkach

Tabletki ewerolimusu należy połknąć w całości, popijając szklanką wody. Nie należy ich rozgryzać, rozbijać ani rozgniatać. Można przyjmować je z jedzeniem lub bez niego, jednak należy trzymać się codziennie jednej procedury. Tabletki trzeba przyjmować codziennie o tej samej porze.

W trakcie leczenia nie wolno jeść grejpfrutów ani pić soku grejpfrutowego, ponieważ może to wpłynąć na skuteczność leku.

Inne kwestie dotyczące tabletek, o których należy pamiętać:

- Jeśli pacjent zapomniał zażyć tabletkę, nie powinien przyjmować zapomnianej dawki z opóźnieniem. Zamiast tego powinien przyjąć następną dawkę zgodnie z planem. Nie należy brać podwójnej dawki w celu nadrobienia tej pominiętej. Fakt pominięcia dawki należy zgłosić lekarzowi lub pielęgniarce.
- Jeśli od razu po zażyciu tabletek pacjent zwymiotował, należy skontaktować się ze szpitalem. W takiej sytuacji nie należy przyjmować dodatkowej dawki.
- Tabletki należy przechowywać w oryginalnym opakowaniu, w temperaturze pokojowej, z dala od źródeł ciepła i bezpośredniego działania promieni słonecznych.
- Tabletki należy przechowywać w bezpiecznym miejscu, poza zasięgiem dzieci.
- Inne osoby powinny unikać bezpośredniego kontaktu z tabletkami ewerolimusu.
- Ważne jest, aby postarać się o nową receptę, zanim tabletki się skończą oraz upewnić się, że leku wystarczy do końca urlopu.
- Jeśli leczenie zostało przerwane, należy zwrócić pozostałe tabletki farmaceutce.

Skutki uboczne

Opisujemy tutaj najczęściej występujące skutki uboczne leczenia. Niniejsza broszura przedstawia również niektóre rzadziej występujące skutki uboczne.

U danego pacjenta mogą wystąpić niektóre z opisanych tutaj skutków ubocznych, jednak mało prawdopodobne jest, że wystąpią u niego one wszystkie. Pacjent może także doświadczyć skutków ubocznych, które nie są tu wymienione. O zaobserwowanych skutkach ubocznych należy zawsze poinformować lekarza, pielęgniarkę lub farmaceutę.

Lekarz może przepisać leki, które pomogą ograniczyć niektóre ze skutków ubocznych. Należy przyjmować leki ściśle według zaleceń pielęgniarki lub farmaceuty. Dzięki temu jest bardziej prawdopodobne, że będą skuteczne. Informacji na temat łagodzenia skutków ubocznych udziela pielęgniarka. Większość skutków ubocznych zaczyna ustępować po zakończeniu leczenia.

Poważne i zagrażające życiu skutki uboczne

Niektóre metody leczenia nowotworów mogą mieć poważne skutki uboczne. W rzadkich przypadkach mogą one stanowić zagrożenie dla życia. Onkolog lub pielęgniarka może wyjaśnić ryzyko wystąpienia takich skutków ubocznych u danej osoby.

Kontakt ze szpitalem

Pielęgniarka przekaze numery telefonów do szpitala. W razie złego samopoczucia lub chęci uzyskania porady można zadzwonić pod podane numery o dowolnej porze dnia i nocy. Należy zapisać te numery w telefonie lub trzymać je w bezpiecznym miejscu.

Więcej informacji

Nie możemy wymienić wszystkich możliwych skutków ubocznych tego leczenia. Istnieją pewne rzadko występujące skutki uboczne, które nie zostały tutaj przedstawione. Szczegółowe informacje można znaleźć w [elektronicznym Kompendium Leków \(eMC\)](#).

Częste skutki uboczne

Ryzyko infekcji

Opisany tutaj lek może zmniejszyć liczbę krwinek białych. Komórki te zwalczają infekcje. Jeśli liczba krwinek białych jest niska, pacjent jest bardziej podatny na [infekcje](#). Niski poziom krwinek białych jest czasem nazywany neutropenią.

Infekcja może okazać się bardzo poważna, gdy poziom krwinek białych jest niski. W przypadku wystąpienia infekcji należy jak najszybciej przystąpić do jej leczenia. Należy natychmiast skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod otrzymany całodobowy numer telefonu w przypadku, gdy:

- temperatura ciała pacjenta przekroczyła 37,5°C (99,5°F),
- pacjent nagle poczuł się źle, nawet mając prawidłową temperaturę ciała,
- pacjent wykazuje objawy infekcji,
- temperatura ciała pacjenta spadła poniżej 36°C (96,8°F).

Objawy infekcji to między innymi:

- dreszcze i drżenie,
- ból gardła,
- kaszel,
- duszności,
- biegunka,
- konieczność częstego oddawania moczu lub dyskomfort w trakcie oddawania moczu.

Ważne jest, aby postępować zgodnie z wszelkimi zaleceniami zespołu onkologicznego.

Podczas leczenia wykonuje się regularne badania krwi. Jeśli zajdzie taka potrzeba, lekarz może nieznacznie ograniczyć leczenie lub opóźnić podanie leków, aż do momentu, w którym liczba krwinek wzrośnie.

Sinienie i krwawienie

Opisane tutaj leczenie może prowadzić do zmniejszenia liczby płytek krwi. Płytki krwi to komórki, które biorą udział w krzepnięciu krwi.

Jeśli liczba płytek krwi jest niska, można łatwo nabawić się siniaków lub może wystąpić krwawienie. Pacjent może otrzymać:

- krwawienie z nosa,
- krwawienie z dziąseł,
- obfite miesiączkowanie,
- pojawienie się krwi w moczu lub stolcu,
- pojawienie się niewielkich czerwonych lub fioletowych plamek na skórze, które mogą przypominać wysypkę.

W przypadku wystąpienia siniaków lub krwawienia niewiadomego pochodzenia należy poinformować lekarza. Może być konieczne podanie kroplówki w celu dostarczenia pacjentowi dodatkowych płytek krwi. Ich podanie nazywane jest **transfuzją lub przetoczeniem płytek krwi**.

Anemia (niski poziom krwinek czerwonych)

Opisane tutaj leczenie może zmniejszyć liczbę krwinek czerwonych. Krwinki czerwone transportują tlen po całym organizmie. Jeżeli liczba krwinek czerwonych jest niska, nazywa się to niedokrwistością (anemią). W takiej sytuacji mogą wystąpić objawy takie jak:

- błądź skóry,
- brak energii,
- duszności,
- zawroty głowy.

W przypadku wystąpienia tych objawów należy poinformować o nich lekarza lub pielęgniarkę.

W razie znacznej anemii może zaistnieć potrzeba podania kroplówki uzupełniającej poziom krwinek czerwonych. Nazywa się to **transfuzją (przetoczeniem) krwi**.

Bolące jama ustna i gardło

Przyjmowanie opisanego tutaj leku może wywołać **ból jamy ustnej i gardła**. Pacjent może też doświadczać owrzodzeń jamy ustnej. Powoduje to zwiększoną podatność na infekcje jamy ustnej lub gardła. Zęby lub protezy należy myć miękką szczoteczką rano i wieczorem oraz po posiłkach.

W razie bólu jamy ustnej lub gardła należy:

- powiedzieć o tym pielęgniarce lub lekarzowi – mogą oni zalecić płyn do płukania jamy ustnej lub odpowiednie leki,
- pić dużo płynów,
- unikać alkoholu, tytoniu i pokarmów, które mogą podrażniać jamę ustną.

Zmiany na skórze i paznokciach

Opisane tu leczenie może wpłynąć na **skórę**. Może wywołać wysypkę, czasem swędzącą. Lekarz lub pielęgniarka poinformuje o tym, jakich zmian można się spodziewać. Jeśli skóra pacjenta jest wysuszona, powinien on używać codziennie nieperfumowanego kremu nawilżającego.

Opisane tutaj leczenie może mieć też wpływ na **paznokcie**. Wszelkie zmiany skórne lub obejmujące paznokcie należy zawsze zgłosić lekarzowi albo pielęgniarce. Udzielą oni porady i mogą przepisać odpowiednie kremy lub leki.

Należy natychmiast poinformować lekarza w przypadku wystąpienia ostrej wysypki.

Wypadanie włosów

Włosy mogą się przerzedzić. Jednak całkowita ich utrata jest mało prawdopodobna. Pielęgniarka może przedstawić sposoby radzenia sobie z **utrata włosów**.

Zmęczenie i problemy ze snem

Uczucie zmęczenia jest powszechnie występującym skutkiem ubocznym. Nie należy się śpieszyć i powinno się planować dni tak, aby mieć czas na odpoczynek. Źródłem energii mogą być niezbyt forsowne ćwiczenia fizyczne, takie jak krótkie spacerki. W razie odczuwania senności nie należy prowadzić pojazdów ani obsługiwać maszyn.

Ewerolimus może również wywołać problemy ze snem (bezsennaść). Osoby, które doświadczają **problemów ze snem**, powinny poinformować o tym lekarza.

Biegunka

Przyjmowanie opisanych tutaj leków może wywoływać **biegunkę**. Biegunka oznacza wydalanie większej niż zwykle ilości stolca (kału) lub oddawanie wodnistych albo luźnych stolców. Jeśli pacjent ma stomię, może ona być bardziej aktywna niż zwykle.

Jeśli pacjent ma biegunkę, powinien:

- starać się pić przynajmniej 2 litry (3½ pinty) płynów dziennie,
- unikać alkoholu, kofeiny, produktów mlecznych oraz produktów spożywczych o dużej zawartości tłuszczu lub błonnika,
- poprosić personel szpitalny o poradę.

Nudności

Lekarz przepisze leki przeciwwymiotne, aby zapobiec nudnościom lub je ograniczyć podczas leczenia. Leki te należy przyjmować ściśle według zaleceń pielęgniarki lub farmaceuty. Łatwiej jest zapobiegać nudnościom niż je leczyć.

W przypadku **nudności** należy często pić płyny małymi łykami i regularnie spożywać niewielkie porcje jedzenia. Ważne jest, aby przyjmować wystarczającą ilość płynów. Jeśli w dalszym ciągu pacjent odczuwa nudności lub wymiotuje częściej niż raz na 24 godziny, należy jak najszybciej skontaktować się ze szpitalem. Jego personel udzieli porad w tym zakresie. Lekarz lub pielęgniarka może przepisać inny lek przeciwwymiotny, który będzie skuteczniejszy dla danego pacjenta.

Zaburzenia smaku

Pacjent może odczuwać gorzki lub metaliczny posmak w ustach. Pomocne w takiej sytuacji może okazać się ssanie cukierków bez cukru. Niektóre rodzaje jedzenia mogą wydawać się bez **smaku** lub smakować inaczej. Należy próbować różnych potraw, aby znaleźć takie, które smakują najlepiej. Pielęgniarka udzieli pacjentowi więcej porad w tym zakresie.

Utrata apetytu lub wagi

Niektóre osoby w trakcie terapii ewerolimusem tracą **apetyt**. W przypadku utraty apetytu należy starać się jeść małe porcje i jeść je tak często, jak to możliwe. Warto mieć w miarę możliwości zawsze pod ręką przekąski, np. orzechy lub suszone owoce. Jeśli pacjent ma trudności z jedzeniem lub traci na wadze, może poprosić o wizytę u dietetyka w szpitalu, w którym odbywa się jego leczenie. Dietetyk może udzielić porady, jak zwiększyć apetyt i utrzymać zdrową wagę. Pomocne wskazówki można znaleźć w naszych materiałach na temat diety **wysokoenergetycznej i wysokobiałkowej**.

Zmiany w płucach

Opisane tu leczenie może wywołać stan zapalny płuc. Możliwe skutki tego stanu to:

- duszności,
- świszczący oddech,
- wysoka temperatura,
- suchy kaszel,
- ból w klatce piersiowej przy wdychaniu powietrza.

Jeśli u pacjenta wystąpi którykolwiek z wyżej wymienionych objawów, powinien natychmiast skontaktować się ze swoim szpitalem, dzwoniąc pod otrzymany całodobowy numer telefonu.

Stan zapalny płuc może być łagodny i nie zawsze wymaga leczenia. Jednak w cięższych przypadkach lekarz może podać środki, które go łagodzą (**sterydy**).

Podwyższony poziom cukru we krwi

Opisane tutaj leczenie może podnosić poziom cukru we krwi. Krew pacjenta będzie regularnie poddawana badaniom w celu kontroli tego parametru. Objawy podwyższonego poziomu cukru we krwi to:

- pragnienie,
- potrzeba częstszego oddawania moczu,
- uczucie zmęczenia.

Takie objawy występujące w trakcie leczenia należy zgłosić lekarzowi lub pielęgniarce.

Jeśli pacjent ma **cukrzycę**, poziom cukru w jego krwi może być wyższy niż zazwyczaj. Lekarz omówi z pacjentem odpowiedni sposób postępowania.

Wysoki poziom cholesterolu

Ewerolimus może podwyższyć poziom cholesterolu (tłuszczów lub lipidów) w krwi pacjenta. Lekarz będzie przeprowadzał badania krwi pacjenta w trakcie leczenia, aby kontrolować ten parametr.

Zbieranie się płynów

U niektórych osób w wyniku zbierania się płynów pojawia się obrzęk wokół oczu albo obrzęk dłoni, kostek lub stóp. Stan ten zazwyczaj ustępuje samoistnie, ale należy powiedzieć lekarzowi, jeśli zauważy się obrzęk dowolnej części ciała. Lekarz może przepisać na to odpowiednie lekarstwa.

Bóle głowy

Opisana tutaj terapia może powodować bóle głowy. W przypadku wystąpienia bólu głowy należy poinformować o tym lekarza. Może on podać środki przeciwbólowe.

Wysokie ciśnienie krwi

Ewerolimus może wywołać u niektórych osób wysokie ciśnienie krwi. Jest więc ono regularnie sprawdzane u pacjentów. Niektórzy muszą przyjmować tabletki w celu kontrolowania ciśnienia.

Pacjentom, którzy mają wysokie ciśnienie i już wcześniej byli z tego powodu leczeni, regularnie mierzy się ciśnienie. W przypadku jakichkolwiek obaw należy skontaktować się z lekarzem.

Ból stawów

Niektórzy pacjenci poddawani opisanej tu terapii cierpią na ból stawów. Lekarz może przepisać leki przeciwbólowe, które złagodzą te objawy.

Niestrawność i ból brzucha

Niektórzy pacjenci cierpią podczas przyjmowania ewerolimusu na niestrawność lub zgagę (kwas podchodzący z żołądka do przełyku) oraz ból brzucha. Takie objawy należy zgłosić lekarzowi. Może on podać odpowiednie lekarstwa.

Rzadziej występujące skutki uboczne

Reakcja alergiczna

W rzadkich przypadkach może wystąpić reakcja alergiczna na ewerolimus. Należy natychmiast skontaktować się ze szpitalem w razie wystąpienia:

- czerwonych, ciepłych i swędzących wyprysków na skórze (takich jak pokrzywka),
- obrzęku ust, języka lub gardła,
- braku tchu, świszczącego oddechu, kaszlu lub nagłych trudności z oddychaniem,
- uczucia ucisku lub bólu w klatce piersiowej.

W przypadku potwierdzenia reakcji alergicznej pacjent zostanie szybko poddany leczeniu.

Wpływ na nerki i wątrobę

Leczenie ewerolimusem może wpłynąć na funkcjonowanie nerek i wątroby. Wpływ ten jest zazwyczaj łagodny i ustępuje po zakończeniu leczenia. Aby sprawdzić, czy nerki i wątroba funkcjonują prawidłowo, przed rozpoczęciem terapii ewerolimusem przeprowadza się badania krwi.

Jeśli pacjent zauważy, że oddaje mniej moczu lub przestał oddawać mocz, powinien natychmiast skontaktować się z lekarzem.

Wpływ na funkcjonowanie serca

Leczenie opisanymi tutaj lekami może mieć wpływ na serce.

W razie wystąpienia któregokolwiek z poniższych objawów w trakcie leczenia lub po jego zakończeniu należy niezwłocznie skontaktować się z lekarzem pod numerem całodobowym podanym przez szpital:

- obrzęk stóp lub nóg,
- duszności,
- uporczywy kaszel,
- zawroty głowy,
- przyśpieszone tętno.

Takie objawy mogą być także wynikiem innych chorób, ale ważne jest, aby zgłosić się na badanie do lekarza. Jeśli nie można połączyć się z lekarzem, należy zadzwonić pod numer **111**, pod którym można uzyskać **pilną poradę w ramach NHS**.

Bolesne i zaczerwienione dłonie i podeszwy stóp

Pacjent może mieć obolałe i zaczerwienione dłonie i podeszwy stóp. Skóra w tych miejscach może również zacząć się łuszczyć. Taki stan nazywa się erytrodyzestezją dłoniowo-podeszwową lub zespołem dłoniowo-podeszwowym. Dolegliwości znikają zwykle po zakończeniu leczenia.

Jeśli pojawią się jakiegokolwiek zmiany na dłoniach lub stopach, należy zgłosić je lekarzowi lub pielęgniarce. Mogą oni udzielić porady i przepisać odpowiednie kremy, aby zmniejszyć objawy. Pomocne będzie:

- utrzymywanie niskiej temperatury dłoni i stóp,
- regularne nawilżanie dłoni i stóp,
- nienoszenie obciskających skarpet, butów i rękawiczek.

Wolno gojące się rany

Podczas leczenia ewerolimusem rany mogą się wolniej goić. Jeśli u pacjenta zaplanowano zabieg chirurgiczny, może być konieczne przerwanie leczenia na kilka tygodni przed operacją i po niej, Lekarz może udzielić bardziej szczegółowej porady w tym zakresie.

Drętwienie lub mrowienie w rękach lub stopach (tzw. neuropatia obwodowa)

Przyjmowanie opisanego tutaj leku może wpływać na nerwy, co może prowadzić do drętwienia, mrowienia lub uczucia bólu w rękach lub stopach. Pacjent może mieć kłopoty przy zapinaniu guzików lub wykonywaniu innych czynności wymagających precyzji.

W przypadku wystąpienia takich objawów należy poinformować o tym lekarza. Niekiedy w takiej sytuacji trzeba zmniejszyć dawkę leku. Objawy te zazwyczaj ustępują powoli po zakończeniu leczenia. W niektórych przypadkach mogą one nie ustąpić nigdy. Jeśli pacjenta to niepokoi, powinien porozmawiać o tym z lekarzem.

Inne informacje

Reaktywacja wirusowego zapalenia wątroby typu B

Jeżeli pacjent miał wirusowe zapalenie wątroby typu B (infekcję wątroby), przyjmowanie ewerolimusu może spowodować ponowne pojawienie się tej choroby. Należy poinformować lekarza lub pielęgniarkę o przebytych przez siebie WZW lub wszelkich obawach w tym zakresie.

Ryzyko wystąpienia zakrzepu

Nowotwór i niektóre leki przeciwnowotworowe mogą zwiększać ryzyko wystąpienia **zakrzepu**. Objawy zakrzepu to między innymi:

- pulsujący ból, zaczerwienienie lub opuchlizna nogi albo ramienia,
- nagły atak duszności lub kaszlu,
- ostry ból w klatce piersiowej, który może pogarszać się, gdy pacjent kaszle lub bierze głęboki wdech.

Jeśli u pacjenta wystąpią którekolwiek z wyżej wymienionych objawów, powinien natychmiast skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod otrzymany całodobowy numer telefonu. Jeśli nie można połączyć się z lekarzem, należy zadzwonić pod numer **111**, pod którym można uzyskać **pilną poradę w ramach NHS**.

Zakrzepy są groźne, jednak lekarz może przepisać leki rozrzedzające krew (antykoagulanty). Lekarz lub pielęgniarka może udzielić więcej informacji na ten temat.

Można obniżyć ryzyko powstania zakrzepu poprzez:

- **utrzymywanie aktywności fizycznej** podczas terapii,
- picie dużej ilości płynów, szczególnie wody.

W celu zapobieżenia zakrzepom podaje się czasem antykoagulanty.

Inne leki

Podczas leczenia ewerolimusem nie należy przyjmować suplementów ziołowych na bazie dziurawca. Dziurawiec może zmniejszyć skuteczność tego leku.

Niektóre inne leki mogą wpływać na działanie opisaną tutaj terapii lub być dla pacjenta szkodliwe w trakcie stosowania ewerolimusu. Należy zawsze powiedzieć onkologowi o wszystkich lekach, które pacjent przyjmuje lub planuje przyjmować, w tym:

- lekach przepisanych przez lekarza,
- lekach kupowanych bez recepty w aptece lub innym sklepie,
- witaminach, lekach ziołowych i uzupełniających formach leczenia.

Należy poinformować innych lekarzy, farmaceutów i dentystów, którzy przepisują pacjentowi leki, że przyjmuje on terapię przeciwnowotworową opisaną w tej broszurze.

Na stronie elektronicznego Kompendium Leków (eMC) można znaleźć więcej informacji na temat tej terapii.

Nietolerancja laktozy

Tabletki ewerolimusu zawierają laktozę. Osoby z nietolerancją glukozy powinny poinformować o tym lekarza.

Szczepienia

Szczepienia mogą zmniejszyć ryzyko wystąpienia niektórych zakażeń. Lekarz lub pielęgniarka może porozmawiać z pacjentem o szczepieniach.

Lekarze zazwyczaj zalecają, aby osoby cierpiące na nowotwór zaszczepiły się przeciwko grypie i **koronawirusowi**. Są to szczepionki inaktywowane, które mogą pomóc w zmniejszeniu ryzyka zakażenia. Osoby z osłabionym układem odpornościowym mogą je otrzymać, ponieważ nie są to szczepionki żywe.

Jeśli układ odpornościowy jest słaby, należy unikać szczepionek żywych. Jest to spowodowane tym, że mogą one wywołać złe samopoczucie. Szczepionki żywe zawierają bardzo słabą wersję choroby, przeciwko której są podawane. Więcej informacji na temat szczepionek żywych i inaktywowanych może udzielić lekarz onkolog lub lekarz pierwszego kontaktu.

Antykoncepcja

W trakcie leczenia należy powstrzymać się od stosunków seksualnych, których celem jest poczęcie dziecka. Leki chemioterapeutyczne mogą uszkodzić rozwijający się płód. Ważne jest, aby podczas leczenia i przez jakiś czas po jego zakończeniu stosować antykoncepcję. Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta udzieli więcej informacji na ten temat.

Współżycie seksualne

W przypadku współżycia seksualnego podczas przyjmowania niniejszej terapii należy używać prezerwatyw. Chroni to partnera lub partnerkę w przypadku, gdy do nasienia lub wydzieliny z pochwy przedostaną się śladowe ilości leku.

Karmienie piersią

Zaleca się, aby nie **karmić piersią** podczas opisanej tutaj terapii oraz przez pewien czas po jej zakończeniu. Jest to spowodowane faktem, iż leki mogą przedostać się do organizmu dziecka z mlekiem matki.

Lekarz lub pielęgniarka może udzielić więcej informacji na ten temat.

Płodność

Niektóre leki przeciwnowotworowe mogą wpływać na możliwość **zajścia w ciążę** lub **zapłodnienia**. W razie zaniepokojenia tym faktem należy porozmawiać o tym z lekarzem przed rozpoczęciem leczenia.

Zmiany cyklu miesięczkowego

Pacjentki, u których występuje miesiączka, mogą zauważyć, że stała się ona nieregularna lub zanikła podczas leczenia. To zjawisko może mieć charakter przejściowy, ale w przypadku niektórych kobiet może okazać się nieodwracalne. **Menopauza** może pojawić się wcześniej, niż gdyby pacjentka nie została poddana leczeniu. Lekarz lub pielęgniarka może udzielić więcej informacji na ten temat.

Leczenie z przyczyn nienowotworowych i leczenie stomatologiczne

W razie potrzeby uzyskania pomocy lekarskiej z powodów niezwiązanych z nowotworem należy zawsze poinformować lekarzy i pielęgniarki, że jest się objętym leczeniem przeciwnowotworowym. Należy podać dane kontaktowe onkologa prowadzącego, aby personel medyczny mógł się z nim skonsultować.

Jeśli potrzebne jest leczenie dentystyczne, należy porozmawiać z onkologiem lub pielęgniarką. Zawsze należy poinformować stomatologa o przyjmowanym leczeniu przeciwnowotworowym.

Nasze materiały

- Bibliografia

Na stronie [elektronicznego kompendium leków \(electronic Medicines Compendium, eMC\)](#) można pobrać ulotkę informacyjną dla pacjentów (Patient Information Leaflet, PIL), aby uzyskać bardziej szczegółowe informacje. Ulotka ta wymienia wszystkie znane skutki uboczne.

- Redakcja

Naszą broszurę informacyjną napisał, przejrzał oraz zredagował zespół Cancer Information Development organizacji Macmillan Cancer Support. Jej treść skonsultowano również ze specjalistami w dziedzinie medycyny oraz osobami chorymi na nowotwór.

Naszym informacjom na temat nowotworów przyznano znak jakości **PIF TICK**. Został on stworzony przez Patient Information Forum i gwarantuje, że spełniliśmy 10 kryteriów tej organizacji w zakresie wiarygodności prezentowanych informacji na temat zdrowia.

Właściwa opieka i wsparcie dla pacjentów

Jeżeli osoba ma nowotwór i nie mówi po angielsku, może się obawiać, że to wpłynie na jej leczenie i opiekę. Zespół opieki zdrowotnej powinien jednak zaoferować każdej osobie poziom opieki i wsparcia oraz informacje, które spełniają jej potrzeby.

Wiemy, że czasami ludzie mogą doświadczać dodatkowych trudności, próbując uzyskać właściwe wsparcie. Na przykład jeśli ktoś pracuje zawodowo lub ma rodzinę, może być mu trudno znaleźć czas, aby zgłaszać się na wizyty w szpitalu. Może także martwić się o pieniądze i koszty dojazdu. Wszystko to może wywoływać stres i można nie wiedzieć, jak sobie z tym poradzić.

Pomoc jest jednak dostępna. Nasza telefoniczna linia wsparcia może zaoferować w języku pacjenta poradę dotyczącą takiej sytuacji. Można porozmawiać z pielęgniarkami, doradcami finansowymi, doradcami zajmującymi się świadczeniami społecznymi czy pracą zawodową. Osobom z nowotworami oferujemy także dotacje od fundacji Macmillan. Są to jednorazowe kwoty pieniędzy, które można przeznaczyć na takie wydatki, jak parking szpitalny, przejazdy, opiekę nad dziećmi czy rachunki za ogrzewanie.

Możliwość rozmowy z organizacją Macmillan w swoim języku ojczystym

Można zadzwonić do organizacji Macmillan pod bezpłatny numer 0808 808 00 00 i porozmawiać z nami w swoim języku ojczystym za pośrednictwem tłumacza. Pacjent może porozmawiać z nami o swoich obawach i kwestiach medycznych. Po uzyskaniu połączenia telefonicznego wystarczy powiedzieć po angielsku nazwę swojego języka. Nasza infolinia jest czynna 7 dni w tygodniu w godzinach od 8:00 do 20:00.

Ostatnia redakcja tekstu: 1 stycznia 2022 r. | Następną planowaną redakcją tekstu: 1 lipca 2024 r.

© Macmillan Cancer Support 2022 – organizacja charytatywna zarejestrowana w Anglii i Walii (261017), Szkocji (SC039907) oraz na Wyspie Man (604), działająca także w Irlandii Północnej. Spółka z odpowiedzialnością ograniczoną do wysokości gwarancji, zarejestrowana w Anglii i Walii pod numerem 2400969. Numer rejestracyjny spółki na Wyspie Man: 4694F. Adres siedziby: 89 Albert Embankment, London, SE1 7UQ. Numer VAT: 668265007

Dokładamy wszelkich starań, aby przekazywane przez nas informacje były dokładne i aktualne, jednak nie mogą one zastąpić specjalistycznej porady lekarskiej udzielonej konkretnemu pacjentowi. W zakresie dopuszczonym przez prawo organizacja Macmillan nie ponosi odpowiedzialności w związku z wykorzystaniem informacji zawartych w niniejszej publikacji, informacji od osób trzecich ani informacji zawartych na podanych stronach internetowych lub do których przedstawiono odnośniki.

